

POSTANOWIENIE

Dnia 2 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Pietruszyński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 2 listopada 2023 r.
sprawy **Z. O.**
skazanego za przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. i inn.
z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego
od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 2 marca 2023 r., sygn. V Ka 155/23
zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku
z dnia 19 października 2022 r., sygn. II K 921/2
na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,**
- 2. zasądzić od skazanego na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. A. kwotę 720 zł za sporządzenie przez jej pełnomocnika procesowego odpowiedzi na kasację,**
- 3. zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku, wyrokiem z dnia 19 października 2022 r., sygn. II K 921/22, orzekł następująco:

- I. oskarżonego Z.O. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. 1 aktu oskarżenia, z tym odmiennym ustaleniem, że czynu tego dopuścił się w nieustalonym okresie, nie wcześniej niż od wiosny 2011 r. i nie później niż do (...) października 2018 r., czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 200 § 1 k.k. i skazał oskarżonego na karę 8 lat pozbawienia wolności;
- II. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k. w związku ze skazaniem z pkt. I wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną A.A. w jakiegokolwiek formie oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość bliższą niż 50 metrów przez okres 4 lat;
- III. na podstawie art. 41 § 1a k.k. w związku ze skazaniem z pkt. I. wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi dożywotnio;
- IV. oskarżonego Z.O. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. 2. aktu oskarżenia, z tym odmiennym ustaleniem, że czynu tego dopuścił się w nieustalonym okresie, nie wcześniej niż od wiosny 2011 r. i nie później niż do (...) października 2013 r., czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 200 § 3 k.k. i skazał oskarżonego na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- V. na podstawie art. 41a § 2 i § 4 k.k. w związku ze skazaniem z pkt. IV wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną A.A. w jakiegokolwiek formie oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość bliższą niż 50 metrów przez okres roku;
- VI. na podstawie art. 41 § 1a k.k. w związku ze skazaniem z pkt. IV. wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi dożywotnio;
- VII. oskarżonego Z.O. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt. 3. aktu oskarżenia, czyn ten zakwalifikował jako występki z art. 199 § 1 i 2 k.k. i skazał oskarżonego na karę 3 lat pozbawienia wolności;
- VIII. na podstawie art. 41 a § 2 i § 4 k.k. w związku ze skazaniem z pkt. VII wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz kontaktowania się z pokrzywdzoną A.A. w jakiegokolwiek formie oraz zakaz zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość bliższą niż 50 metrów przez okres 4 lat;

IX. na podstawie art. 41 § 1a k.k. w związku ze skazaniem z pkt. VII. wyroku orzekł wobec oskarżonego zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi dożywotnio;

X. oskarżonego Z.O. uznał za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt 4. aktu oskarżenia, czyn ten kwalifikując jako występki z art. 208 k.k. i skazał oskarżonego na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;

XI. na podstawie art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego w pkt. I, IV, VII i X wyroku jednostkowe kary pozbawienia wolności i wymierzył w ich miejsce karę łączną 10 lat pozbawienia wolności;

XII. na podstawie art. 90 § 2 k.k., art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego w pkt. II, V i VIII wyroku środki karne i wymierzył w ich miejsce łączny środek karny w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzoną A.A. w jakiegokolwiek formie oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonej na odległość bliższą niż 50 metrów przez okres 8 lat;

XIII. na podstawie art. 90 § 2 k.k., art. 85 § 1 k.k., art. 85a k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył orzeczone wobec oskarżonego w pkt. III, VI i IX wyroku środki karne i wymierzył w ich miejsce łączny środek karny w postaci zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi dożywotnio;

XIV. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonej A.A. kwotę 250 000,00zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez nią krzywdę;

XV. na podstawie art. 63 § 1 i 5 k.k. na poczet orzeczonej w pkt. XI. wyroku kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 9.03.2022 r., godz. (...) do 19.10.2022 r., przyjmując jeden dzień rzeczywistego pozbawienia wolności za równoważny jednemu dniowi kary pozbawienia wolności.

Poza tym orzeczenie Sądu Rejonowego zawierało odpowiednie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z dnia 2 marca 2023 r., sygn. V Ka 155/23, zmienił zaskarżony wyrok w jego pkt. XIV w ten sposób, że w miejsce zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, na podstawie art. 46 § 2 k.k., orzekł od oskarżonego na rzecz

pokrzywdzonej A.A. nawiązkę w kwocie 100 000,00 zł. W pozostałej części wyrok utrzymał w mocy. Także i ten wyrok zawierał odpowiednie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Z kasacją wystąpiła obrońca skazanego. Skarżąca zarzuciła:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. *in fine* w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 201 k.p.k. poprzez nierozpoznanie przez Sąd odwoławczy apelacji obrońcy oskarżonego w zakresie szerszym niż wynikałoby to z postawionych zarzutów, co z kolei skutkowało rażącą niesprawiedliwością utrzymanego w mocy orzeczenia - w zakresie, w jakim Sąd nie wyjaśnił ważkich kwestii odnoszących się do poczytalności oskarżonego w chwili czynu - odstępując od przeprowadzenia dowodu z uzupełniającej opinii biegłych lekarzy psychiatrów R.P., K.K., biegłego seksuologa, psychiatry K.Ż. oraz psychologa klinicznego M.K. na okoliczność ustalenia, czy stwierdzone u oskarżonego przez wymienionych biegłych, w wyniku przeprowadzonych badań w dniu 05.04.2022 r., zatem po upływie odpowiednio - roku lub 3 lat od zakończenia okresu działania oskarżonego, opisanego w punkcie 1, 3 aktu oskarżenia oraz w punktach I i VII wyroku Sądu I instancji:

a) cechy (...) (k. 404)

b) obniżenie funkcji (...) (k. 405)

c) osobowości (...) (k. 405)

mogły występować czy też rozwijać się w okresach przypisanych oskarżonemu czynów, zwłaszcza opisanych w punktach 1 i 3 a/o oraz opisanych I i VII wyroku Sądu I instancji, tym samym wpływać na zdolność rozumienia znaczenia czynów, pokierowania swoim postępowaniem, zważywszy dodatkowo na to, iż oskarżony w okresach przypisanych mu czynów był już osobą w podeszłym w wieku (w 2011 r. ukończył (...) lat, a w 2021 r. – (...) lat);

2. rażące naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. *in fine* w zw. z art. 440 k.p.k. w zw. z art. 12 k.k. poprzez nieprawidłową kontrolę instancyjną rażąco niesprawiedliwego wyroku Sądu I instancji, w którym - w punkcie I uznano oskarżonego za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 1 aktu oskarżenia oraz oddzielnie w punkcie VII za winnego popełnienia czynu opisanego w punkcie 3 aktu oskarżenia, mimo, iż czyny te, jeśli zostały popełnione w sposób opisany w

akcie oskarżenia i w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, jak przyjął Sąd odwoławczy, winny zostać opisane jako jeden czyn ciągły w rozumieniu art. 12 k.k.; 3. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nierzetelną i powierzchowną ocenę podniesionych w apelacji obrońcy oskarżonego zarzutów, a mianowicie zarzutów:

- a) naruszenia art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego z naruszeniem zasady swobodnej oceny dowodów;
- b) błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na przyjęciu, że pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzoną dochodziło do obcowania płciowego bez całkowitej penetracji oraz do pełnej penetracji, czy że oskarżony doprowadził pokrzywdzoną do upojenia alkoholowego;
- c) art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k. polegającą na wkroczeniu Sądu, który nie dysponuje wiadomościami specjalnymi, w domenę ocen leżących w kompetencji biegłych w zakresie stanu psychicznego pokrzywdzonej.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

W pisemnych odpowiedziach na kasację prokurator oraz pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wnieśli o oddalenie tej kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co umożliwiło oddalenie jej na posiedzeniu bez udziału stron (art. 535 § 3 k.p.k.).

Na wstępie odnotować należy, że zarzuty z pkt. 1 i 2 kasacji, pomimo że dotyczą postępowania dowodowego przed Sądem I instancji, zostały poprawnie skonstruowane od strony formalnej. Do istoty regulacji zamieszczonej w art. 440 k.p.k. należy bowiem doprowadzenie w instancji odwoławczej do kontroli wyroku sądu *meriti* z urzędu pod kątem ewentualnych uchybień niepodniesionych przez stronę postępowania w apelacji (por. wyrok SN z 11.07.2023 r., II KK 148/23). Naruszenie tego przepisu, jako związanego z procedowaniem sądu *ad quem*, może więc formalnie stać się przedmiotem kasacji.

Zarzuty w tym zakresie okazały się jednak niezasadne. Rzecz bowiem w tym, że oparcie kasacji na zarzucie rażącego naruszenia art. 440 k.p.k. nie może przenosić ciężaru dokonania kompleksowej kontroli apelacyjnej wyroku sądu *meriti* na Sąd kasacyjny. Naruszenie dyspozycji art. 440 k.p.k. musi – dla skuteczności tego zarzutu – mieć w realiach sprawy charakter oczywisty i jednoznaczny, wszakże zarówno dla określenia „niesprawiedliwości utrzymania orzeczenia w mocy”, o którym mowa w art. 440 k.p.k., jak i dla „naruszenia prawa” stanowiącego przedmiotową podstawę zarzutu kasacji (art. 523 § 1 k.p.k.) ustawodawca posługuje się przymiotnikiem „rażąca” (zob. cyt. wyrok SN z 11.07.2023 r., II KK 148/23). W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniano, że waga i charakter uchybień niedostrzeżonych przez sąd odwoławczy i nierozpoznanych poza granicami apelacji jest tego rodzaju, że orzeczenie staje się niesprawiedliwym i to w stopniu rażącym (zob. wyrok SN z 25.10.2023 r., IV KK 331/23). Muszą mieć one charakter niewątpliwych i bezspornych, nie tylko dostrzegalnych „na pierwszy rzut oka”, ale także takich, których ciężar gatunkowy jest znaczący do tego stopnia, że dyskwalifikuje orzeczenie jako sprawiedliwe w płaszczyźnie elementarnych zasad prawa karnego, czy rzetelnego procesu karnego.

Zarzut podniesiony w pkt. 1 nie spełnia tego wymogu, albowiem ma charakter niczym niezwyfikowanej hipotezy. Powołani biegli – autorzy pisemnej opinii kompleksowej, mający za zadanie wypowiedzenie odnośnie poczytalności oskarżonego w chwili popełnienia zarzucanych mu czynów, jak i jego stanu zdrowia psychicznego *tempore procedendi*, dysponowali kompletnym materiałem dowodowym, znali czasookres zarzucanych oskarżonemu przestępstw, jak również sami dostrzegli dysfunkcje w postaci: (...). Pomimo tego, zajęli jednoznaczne w swej wymowie stanowisko o braku podstaw do kwestionowania poczytalności oskarżonego. Skarżąca nie kwestionuje, by biegli pominęli w swej opinii jakąkolwiek okoliczność dotyczącą stanu zdrowia psychicznego oskarżonego; nie wskazuje również argumentów mających przemawiać za niedostrzeżeniem wieku oskarżonego *tempore criminis*. Abstrahując od tego, czy ukończenie w 2011 r. przez oskarżonego (...) lat można uznać za wiek „podeszły”, to bez potrzeby odwoływania się do literatury fachowej, a wyłącznie na podstawie doświadczenia życiowego można przyjąć, iż w miarę starzenia się organizmu osłabieniu ulegają

niektóre funkcje poznawcze. Rzeczą jednak w tym, że żaden argument kasacji nie przekonuje, jakoby powołani biegli nie rozważyli tej – oczywistej – okoliczności w płaszczyźnie wniosków o braku wpływu stwierdzonych dysfunkcji na stan zdrowia psychicznego oskarżonego, w tym zwłaszcza jego poczytalność, co z kolei miałooby przekonywać o nieprzeprowadzeniu kontroli odwoławczej w stopniu wykraczającym poza zarzuty podniesione w apelacji, czyniąc utrzymanie w mocy – w części dotyczącej skazania – wyroku Sądu Rejonowego „rażąco niesprawiedliwym”. Dlatego argumentacja skarżącej wskazująca na rzekome mankamenty opinii kompleksowej, mające uzasadniać potrzebę pozyskania, w oparciu o art. 201 k.p.k., opinii uzupełniającej musiała zostać oceniona jako czysto polemiczna z prawidłowo uargumentowanymi wnioskami biegłych, które są zrozumiałe, zostały sformułowane po wszechstronnym rozważeniu istotnych w tym zakresie okoliczności podmiotowo-przedmiotowych oraz oparte zostały na wiedzy i doświadczeniu biegłych.

Analogicznie ocenić należało stanowisko biegłych odnośnie stanu zdrowia psychicznego pozwalającego oskarżonemu na udział w postępowaniu i na prowadzenie obrony w sposób samodzielny i rozsądny. Dlatego za zupełnie bezpodstawny uznać należało, podniesiony dopiero w uzasadnieniu kasacji, argument, jakoby oskarżony – ze względu na swoje dysfunkcje - nie miał możliwości odniesienia się do dowodu w postaci nagrania zeznań pokrzywdzonej A.A., ani do samego głównego nagrania z zaaranżowanej rozmowy z nim, albowiem nagrania te nigdy nie zostały odtworzone na żadnej z dwóch rozpraw przed Sądem I instancji. Treść zarzutu z pkt. II.1. apelacji, szeroko kwestionująca m.in. wartość dowodową nagrania, kategorycznie przeczy obecnie forsowanemu stanowisku, jakoby oskarżony nie miał możliwości odniesienia się do przedmiotowego dowodu, bądź przedstawienia okoliczności mających świadczyć o nieprzydatności tego dowodu do rekonstrukcji podstawy faktycznej wyroku Sadu *meriti*.

Zarzut z pkt. 2 jest chybiony, albowiem wyodrębnienie i przypisanie skazanemu dwóch czynów ciągłych, kwalifikowanych z art. 200 § 1 k.k. oraz z art. 199 § 1 k.k. nastąpiło właśnie ze względu na ukończenie przez pokrzywdzoną w dniu (...) 2018 r. wieku 15 lat. Twierdzenie skarżącej, że na przeszkodzie ujęciu wszystkich zachowań w ramy jednego czynu ciągłego „nie stało to, iż część

zachowań wskazanych w zarzucie dotyczyła okresu przed ukończeniem przez pokrzywdzoną 15. roku życia, a pozostałe po ukończeniu tego wieku” jest pozbawione jakiegokolwiek argumentacji i musi zostać uznane za czysto polemiczne. W rzeczywistości bowiem do istoty czynu ciągłego (art. 12 § 1 k.k.) należy jednorodność zachowań sprawcy. Przestanka taka wynika kryterium podmiotowego, tj. realizowania z góry powziętego zamiaru. To zaś oznacza, że w chwili poszczególnych zachowań zamiar powzięty przez sprawcę musi być ten sam, tzn. że treść tego zamiaru przy poszczególnych zachowaniach musi być taka sama. Zamiar, który sprawca realizuje przy ostatnim zachowaniu, musi być taki sam w swojej treści jak zamiar towarzyszący mu w chwili pierwszego zachowania. Realizowanie tego samego zamiaru przy okazji każdego z zachowań oznacza, że muszą one być jednorodne (por. m.in. J. Lachowski [w:] Kodeks karny. Komentarz, red. V. Konarska-Wrzošek, Warszawa 2020, art. 12; M. Kulik [w:] Kodeks karny. Komentarz aktualizowany, red. M. Mozgawa, LEX/el. 2023, art. 12). Nie mogły zatem składać się na jeden czyn ciągły: obcowanie płciowe z małoletnim poniżej lat 15, dopuszczenie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadzenie jej do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania (art. 200 § 1 k.k.) oraz doprowadzenie innej osoby (w tym małoletniego, ale powyżej 15 r. życia) – przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia – do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności (art. 199 § 1 i 2 k.k.), albowiem w obu tych przypadkach inna jest treść zamiaru. Inny jest również przedmiot ochrony obu tych przestępstw: obyczajność i prawidłowy rozwój moralny i fizyczny osób małoletnich poniżej 15. roku życia (art. 200 k.k. – por. wyrok SN z 12.09.1997 r., V KKN 306/97, Prok. i Pr.- wkł. 1998/3, poz. 4) oraz wolność seksualna i obyczajność w przypadku art. 199 k.k.

Bezzasadny w stopniu oczywistym okazał się również zarzut z pkt. 3 kasacji. Rolą postępowania kasacyjnego jest, co do zasady, kontrola orzeczeń sądów odwoławczych z punktu widzenia najpoważniejszych naruszeń prawa materialnego lub procesowego, które mają istotny wpływ na treść prawomocnego orzeczenia. Mając na względzie nadzwyczajny charakter tego środka zaskarżenia ustawodawca określił, że kasacja przysługuje stronie, stosownie do art. 519 k.p.k.

od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

Wykazanie wadliwości przeprowadzonej w sprawie kontroli apelacyjnej poprzez zakwalifikowanie uchybień jako rzekomo naruszających dyspozycje art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. nie może ograniczać się wyłącznie do formalnego powołania tych przepisów w zarzucie kasacji i stworzenia pozorów nieprawidłowej kontroli odwoławczej (poprzez sugerowanie np. „nienależytego”, „niepełnego”, „niewłaściwego”, „nierzetelnego”, „pobieżnego” rozpoznania apelacji), jeżeli z istoty zarzutu odczytywanej z jego uzasadnienia, jednoznacznie wynika, że skarżący wyłącznie domaga się przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy kolejnej, dublującej kontrolę apelacyjną, weryfikacji prawidłowości orzeczenia sądu pierwszej instancji bądź forsuje subiektywną interpretację wyników postępowania dowodowego (zob. m.in. post. SN z 28 października 2021 r., V K.K. 522/21).

W niniejszej sprawie Sąd odwoławczy dokonał wszechstronnej analizy całokształtu argumentacji zaprezentowanej w apelacji, a swoje stanowisko właściwie i przejrzyście uzasadnił. O naruszeniu standardów poprawnej kontroli odwoławczej wyroku Sądu *meiriti*, znajdujących swe źródło w przepisach art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. mowy być nie mogło. Trafnie Sąd odwoławczy zauważył, że niewystarczające dla podważenia trafności skazania okazało się konsekwentne negowanie przez oskarżonego jego sprawstwa. Uznając za niecelowe przytaczanie w tym miejscu całości oceny Sądu odwoławczego, stwierdzić należało, że instancja odwoławcza w sposób niezwykle szczegółowy odniosła się do wszystkich argumentów podniesionych w apelacji, zasadnie na pierwsze miejsce wysuwając zeznania pokrzywdzonej pozytywnie zweryfikowane nie tylko przez pryzmat nagrania rozmowy z oskarżonym, ale przede wszystkim – wypowiedzi oskarżonego złożonych podczas spotkania rodzinnego, do jakiego doszło w domu oskarżonego i jego żony z okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka, kiedy K.A. poinformował wówczas zgromadzonych, iż jego córka jako dziecko była obiektem seksualnego molestowania.

Niezależnie od powyższego, Sąd odwoławczy dostrzegł i omówił drobne nieścisłości w relacji pokrzywdzonej, zasadnie uznając, że nie rzutują one na jej prawdomówność. Sąd Okręgowy przeanalizował również sytuację pokrzywdzonej wskazującą, iż doszło (w ramach czynu ciągłego z art. 199 § 1 i 2 k.k.) do nadużycia przez oskarżonego stosunku zależności. Rozważono również gruntownie argumentację dotyczącą szczegółowego charakteru i przebiegu czynności seksualnych, które oskarżony podejmował. Odniesiono się - i przyznano – fakt jednokrotnego przedstawienia pokrzywdzonej treści pornograficznych (filmu), jak również rozważono podstawy faktyczne przypisania skazanemu odpowiedzialności za rozpijanie małoletniej pokrzywdzonej.

Prezentowane w kasacji twierdzenia o zupełnym braku u oskarżonego popędu seksualnego ze względu na (...) należało zakwestionować już choćby na podstawie treści zarejestrowanej rozmowy pokrzywdzonej z oskarżonym, jednoznacznie wskazującej na podejmowanie wobec niej, w przeszłości, szeregu zachowań o charakterze seksualnym, a także depozycji samej A.A. To zaś, w jakim stopniu przedmiotowe zachowania rzeczywiście doprowadziły do zaspokojenia popędu seksualnego sprawcy, jest irrelewantne, skoro bezspornie w takim zamiarze dopuszczano się wielokrotnie zamachów na wolność seksualną pokrzywdzonej (której to istotą jest bezwzględny zakaz ingerencji w tę sferę w przypadku małoletnich poniżej lat 15). Ani zaś przepis art. 199 k.k. ani też art. 200 k.k. nie określa znamienia skutku w postaci uzyskania zaspokojenia seksualnego.

Trafnie też trudności w uzyskaniu przez sprawcę *erectio*, na które wskazuje także cytowany fragment wypowiedzi oskarżonego, nie zostały uznane jako kategorycznie wykluczające możliwość obcowania płciowego, do którego – jak wynika z ustaleń Sądu Rejonowego – doszło m.in. podczas spędzania nocy u dziadków na wsi. Do realizacji znamion występku z art. 200 § 1 k.k. pod postacią obcowania płciowego irrelewantne jest, jak w szczegółach anatomicznych przebiegała penetracja ciała pokrzywdzonej przez członek sprawcy, ale czy w ogóle do takiej doszło.

Jeżeli zaś idzie o nierozważenie zarzutu apelacji naruszenia art. 193 § 1 k.p.k. w zw. z art. 200 § 1 k.p.k. i art. 201 k.p.k. i afirmację poglądu Sądu Rejonowego, że czyny oskarżonego poczyniły ogromne spustoszenie w psychice

pokrzywdzonej w sytuacji, kiedy z opinii sądowo-psychologicznej wynika, iż w stanie psychicznym pokrzywdzonej nie stwierdzono (...), to nie wykazano, dlaczego zarzut w tym zakresie miałby mieć istotny wpływ na treść wyroku Sądu *ad quem*, do czego skarżąca jest obowiązana mocą art. 526 § 1 k.p.k. Trudno zresztą dopatrzeć się tego rodzaju wpływu. Choć bowiem argument o takim charakterze był jednym ze stanowiących podstawę do ukształtowania sądowego wymiaru kary przez Sąd I instancji, to analiza całokształtu oceny w tym zakresie nakazuje uznanie, pewnością nie miał on charakteru decydującego, zwłaszcza jeżeli dostrzec wagę innych okoliczności przestępstwa o charakterze przedmiotowym (długi czasookres, wielość i różnorodność zachowań, stosunek pokrewieństwa pomiędzy oskarżonym a pokrzywdzoną, nadużycie zaufania wynikające z tego stosunku). Wszystkie te okoliczności były natomiast podstawą oceny współmierności orzeczonej kary w ramach odpowiadającego temu aspektowi zarzutu apelacji. Także i Sąd Okręgowy nie wskazał, jakoby wskazywana przez obronę okoliczność miała pierwszoplanowe znaczenie przy ocenie zarzutu opartego o art. 438 pkt 4 k.p.k.

Nie sposób również utracić z pola uwagi, że wnioskowanie Sądu I instancji jest uprawnione także i z tej – niekwestionowanej już w kasacji – przyczyny, że już w okresie młodzieńczym pokrzywdzona podejmowała zachowania (...), czuła się osobą bezwartościową, a także zaczęła spożywać alkohol, aby polepszyć sobie samopoczucie. Po ukończeniu 18 roku życia, przez około rok nawiązywała liczne kontakty seksualne z przypadkowymi mężczyznami, zbierając pieniądze które przekaże następnie rodzicom na swój własny pogrzeb (s. 3 uzasadnienia wyroku SR). Bezsprzecznie również pokrzywdzona korzystała z pomocy terapeutycznej mającej na celu niwelację skutków, jakie w jej psychice odcisnęły zachowania oskarżonego. Nie ma również racji skarżąca twierdząc, że Sąd I instancji poczynił we własnym zakresie ustalenia wkraczające w sferę wiadomości specjalnych także i dlatego, że wspomniana ocena znajduje jednak pewne zakotwiczenie w opinii biegłej psycholog, która badała pokrzywdzoną i wskazała, że „[pokrzywdzona] podjęła konstruktywne działania, które w dłuższej perspektywie czasowej (podkr. SN) pomogą jej mierzyć się ze skutkami przeżytej traumy”. Natomiast wypowiedź biegłej cytowana przez obrońcę nie odnosiła się do długofalowych efektów działań

podejmowanych na szkodę pokrzywdzonej, ale do jej stanu psychicznego w dniu badania.

Twierdzenia Sądu Rejonowego odpowiadają także zasadom wiedzy i doświadczenia życiowego, albowiem powszechnie wiadomo, choćby z materiałów publicystycznych, że ofiary przemocy seksualnej, zwłaszcza gdy miało to miejsce w dzieciństwie, długotrwale borykają się z istniejącą traumą rzutującą na dobrostan psychiczny, bądź podejmowanie aktywności seksualnej w wieku dorosłym. Dlatego nawet nie przeanalizowanie szczegółowo argumentacji apelacji w tym zakresie nie mogło w najmniejszym nawet stopniu rzutować na trafność wyroku Sądu Okręgowego.

Uwzględniając powyżej przedstawioną argumentację, wobec niestwierdzenia jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia kasacji, podlegała ona oddaleniu jako oczywiście bezzasadna.

Jednocześnie, na podstawie art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. kosztami postępowania kasacyjnego obciążono skazanego nie znajdując podstaw do zwolnienia go z tego obowiązku.

Ponadto, mając na uwadze, że do kosztów procesu zgodnie z treścią art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. zaliczają się uzasadnione wydatki stron z tytułu ustanowienia w sprawie pełnomocnika, to do wydatków o takim charakterze zaliczyć należało także inne wydatki niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw, w tym wyłożone przez oskarżycielkę posiłkową koszty zastępstwa adwokackiego przy sporządzeniu odpowiedzi na kasację wniesioną w imieniu skazanego. Z uwagi na brak określenia w przepisie stawki wynagrodzenia za sporządzenie tzw. odpowiedzi na kasację, Sąd Najwyższy - respektując brzmienie § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 z późn. zm.), w myśl którego wysokość stawek minimalnych w sprawach nieokreślonych w rozporządzeniu ustala się przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju - uznał, że zastosowanie znajduje tu przepis § 11 ust. 4 pkt 2 tego rozporządzenia, określający stawki minimalne przewidziane dla czynności m.in. sporządzenia opinii o braku podstaw do wniesienia kasacji (zob. postanowienia SN: z 26.06.2019 r. IV K.K. 372/18; z 22.03.2021 r., IV K.K. 574/20).

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

(J.D.)

[ms]